

Pekka Jousilahti

18.5.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö
Kirjaamo
kirjaamo@stm.fi

Lausuntopyyntö STM/1856/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja tulla kuulluksi otsikossa mainitusta lakiesitysluonnoksesta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta. Lain tavoitteena on turvata hyvin toimivat opiskeluterveydenhuollon palvelut sekä yliopisto- että ammattikorkeakouluopiskelijoille. Laissa säädettäisiin korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä, tuottamisesta ja rahoittamisesta. Opiskeluterveydenhuollon sisällön osalta viitattaisiin voimassa olevan terveydenhuoltolain säätelyyn. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuoltolakia, sairausvakuutuslakia, yliopistolakia ja ammattikorkeakoululakia.

Opiskeluterveydenhuollosta säädetään terveydenhuoltolain (1326/2010) 17§:ssä. Voimassa olevan lain mukaan kunta järjestää opiskeluterveydenhuollon palvelut alueellaan sijaitsevien lukioiden, ammatillista peruskoulutusta antavien oppilaitosten sekä korkeakoulujen ja yliopistojen opiskelijoille riippumatta heidän kotipaikastaan. Terveydenhuoltolain mukaan korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuolto voidaan kunnan suostumuksella järjestää myös muulla Sosiaali- ja terveysalan lupaviraston hyväksymällä tavalla. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS) tuottaa kunnan suostumuksella ja kuntien kanssa tehtyjen sopimusten perusteella yliopistoterveydenhuollon palvelut. YTHS on tehnyt yliopistojen sijaintikuntien (tai kuntayhtymien) kanssa yhdenmukaisen sopimuksen näille tuottamistaan opiskeluterveydenhuollon palveluista ja niiden rahoittamisesta.

Maakunta- ja sosiaaliterveydenhuollon uudistuksessa perustetaan uudet maakunnat, uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon rakenne, palvelut ja rahoitus sekä siirretään maakunnille uusia tehtäviä. Perustettavat 18 maakuntaa tulevat jatkossa vastaamaan alueensa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä. Osana sote- ja maakunta-uudistuksen valmistelua hallituksen reformiministerityöryhmä linjasi joulukuussa 2016, että YTHS toimii korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon valtakunnallisena toimijana. YTHS tarjoaisi opiskeluterveydenhuollon palvelut ja korkeakouluopiskelijat olisivat muiden kuntalaisten kanssa yhdenvertaisesti valinnanvapauden piirissä.

www.thl.fi

Pekka Jousilahti

18.5.2018

Lakiesityksen mukaan korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestäisi jatkossa Kansaneläkelaitos. Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelut tuottaisi YTHS. Uudistuksen yhteydessä on tarkoitus laajentaa nykyisin tiede- ja taidekorkeakoulujen opiskelijoille (yliopisto-opiskelijat) tarkoitettua YTHS:n tuottamia palveluita myös ammattikorkeakouluopiskelijoille. YTHS:n tuottamien palvelujen piirissä on nykyisin noin 123 000 yliopisto-opiskelijaa. Laajennuksen jälkeen palvelujen piirissä tulisi olemaan 255 000 korkeakouluopiskelijaa. Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon rahoittajina olisivat valtio ja opiskelijat. Kansaneläkelaitos maksaisi YTHS:lle korvauksen korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon tuottamisesta. Korkeakouluopiskelijoilta perittäisiin veroluonteinen terveydenhoitomaksu. YTHS:n tuottamien opiskeluterveydenhuollon palvelujen ohella, opiskelijat olisivat oikeutettuja käyttämään maakuntien järjestämiä sosiaali- ja terveystalvveluja.

THL:n käsityksen mukaan lakiesitysluonnos vastaa sille asetettua tavoitetta turvata hyvin toimivat opiskeluterveydenhuollon palvelut sekä yliopisto- että ammattikorkeakouluopiskelijoille. YTHS:lla on Suomessa ja maailmanlaajuisestikin pitkä kokemus ja hyvä osaaminen laadukkaiden ja kattavien opiskeluterveydenhuollon palvelujen tuottamisesta yliopisto-opiskelijoille. YTHS on panostanut palvelujen sisällön ja tuottamisen kehittämiseen ja yksilötason palvelujen ja yhteisötason terveyden edistämisen integrointiin. Mielenterveysongelmat ovat merkittävien opiskelijoiden opiskelukykyä heikentävä terveydellinen tekijä ja YTHS:lla on vahvaa osaamista mielenterveyden edistämässä ja matalan kynnyksen palvelujen tuottamisessa. YTHS:lla on käytössään ajanmukainen valtakunnallinen asiakastietojärjestelmä. Lakiesitys varmistaa YTHS:n toiminnan ja siihen liittyvän osaamisen jatkon ja laajentaa palvelut kattamaan myös ammattikorkeakoulujen opiskelijat.

Lakiesityksen keskeisiä haasteita ovat:

- (1) **YTHS:n tuottamien opiskeluterveydenhuollon ja maakuntien tuottamien terveystalvvelujen yhteensovittaminen:** Opiskeluterveydenhuollon ja maakuntien järjestämät terveystalvvelut ovat osin päällekkäisiä ja osin toisiaan täydentäviä. Palvelujen käytössä tulee pyrkiä tarkoituksenmukaisuuteen sekä kustannus-vaikuttavuuteen ja -tehokkuuteen.
- (2) **Sosiaali- ja terveystalvvelujen integraatio:** YTHS tuottaa ensisijaisesti terveystalvveluja. Sosiaalitpalvelut järjestetään pääosin maakuntien toimesta.
- (3) **Korkeakouluopiskelijoiden ja muiden samanikäisten nuorten yhdenvertaisuus:** YTHS:n tuottamien yliopisto-opiskelijoiden terveydenhuoltopalvelujen (hammasterveys mukaan lukien) saatavuus ja laatu on parempi kuin useimpien kuntien vastaavien julkisen terveydenhuollon palvelujen. Jotta yhdenvertaisuus toteutuisi, maakuntien tulee järjestää vastaavan tasoiset palvelut niille nuorille, jotka eivät ole korkeakouluopiskelijoita.
- (4) **YTHS:n palvelujen piiriin tulevien opiskelijoiden määrän merkittävä kasvu:** Lakiesityksen mukaisen uudistuksen myötä YTHS:n palvelujen piiriin kuuluvien opiskelijoiden määrä kaksinkertaistuu. Opiskelijamäärän kasvun lisäksi palvelujen tarpeeseen voi vaikuttaa ammattikorkeakouluopiskelijoiden

www.thl.fi

Pekka Jousilahti

18.5.2018

kasaantunut piilevä hoidon tarve, joka voi lisätä palvelujen kysyntää ainakin uudistuksen alkuvaiheessa (esimerkiksi hammashuollossa). Palvelutuotannon lisääminen kasvavaa tarvetta vastaavasti edellyttää tulevan toiminnan hyvää suunnittelua ja riittävää resursointia. Terveystuotannon ammattihenkilöstön saatavuus voi tuottaa ongelmia joidenkin ammattiryhmien osalta/joillakin opiskelupaikkakunnilla.

Lakiesityksen mukaan korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuolto tulisi järjestämään muun väestön terveydenhuollon järjestämisestä poikkeavalla tavalla. Järjestelyä voidaan pitää perusteltuna hyvin toimivien opiskeluterveydenhuollon palvelujen saatavuuden ja laadun varmistamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen aikana. **Opiskeluterveydenhuollon järjestämisvastuun siirtämistä maakunnille tulee harkita viimeistään siinä vaiheessa kun maakunta- ja sosiaali-terveydenhuollon uudistus on toimeenpantu ja vakiinnuttanut toimintansa.**

Ylijohtaja,
pääjohtajan sijaisena

Marina Erhola

Osaston johtaja

Terhi Kilpi